

Taloussuunnitteluohje 2024

Sisällysluettelo

1.	Hyvinvointialueen rahoituksen perusteet Pirkanmaan hyvinvointialueella	2
2.	Rahoituskehys vuodelle 2024	7
3.	Talousarvion toiminnalliset tavoitteet	8
4.	Muutokset Pirkanmaan hyvinvointialueen organisaatioon	9
5.	Pirkanmaan hyvinvointialueen talousarvioprosessi	10
6.	Henkilöstösuunnittelu ja palkkabudjetointi	15
7.	Palveluiden myyntihinnastojen muodostaminen	18
	Lisätietoja	18

1. Hyvinvointialueen rahoituksen perusteet Pirkanmaan hyvinvointialueella

Hyvinvointialueet ovat osa julkisen talouden suunnitelmaa ja valtion talousohjausta. Hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyttä suhteessa niille määrättyihin tehtäviin arvioidaan osana julkisen talouden suunnitelmaa. Suunnitelmassa käsitellään hyvinvointialueiden tehtäviä ja velvoitteita, taloutta sekä valtion hyvinvointialuelouteen liittyviä taloudellisia vastuita. Julkisen talouden suunnitelma ohjaa ministeriöitä niiden valmistellessa hyvinvointialuetta koskevaa lainsäädäntöä ja ohjausta.

Valtion rahoitus on yleiskatteellista ja vuositasolla kiinteä määrä. Rahoituksen yleiskatteellisuus tarkoittaa sitä, että hyvinvointialue ohjaa itsenäisesti rahoitusta toiminnassaan sinne, mihin se palveluiden järjestämisen kannalta näkee asian tarkoituksenmukaisimpana.

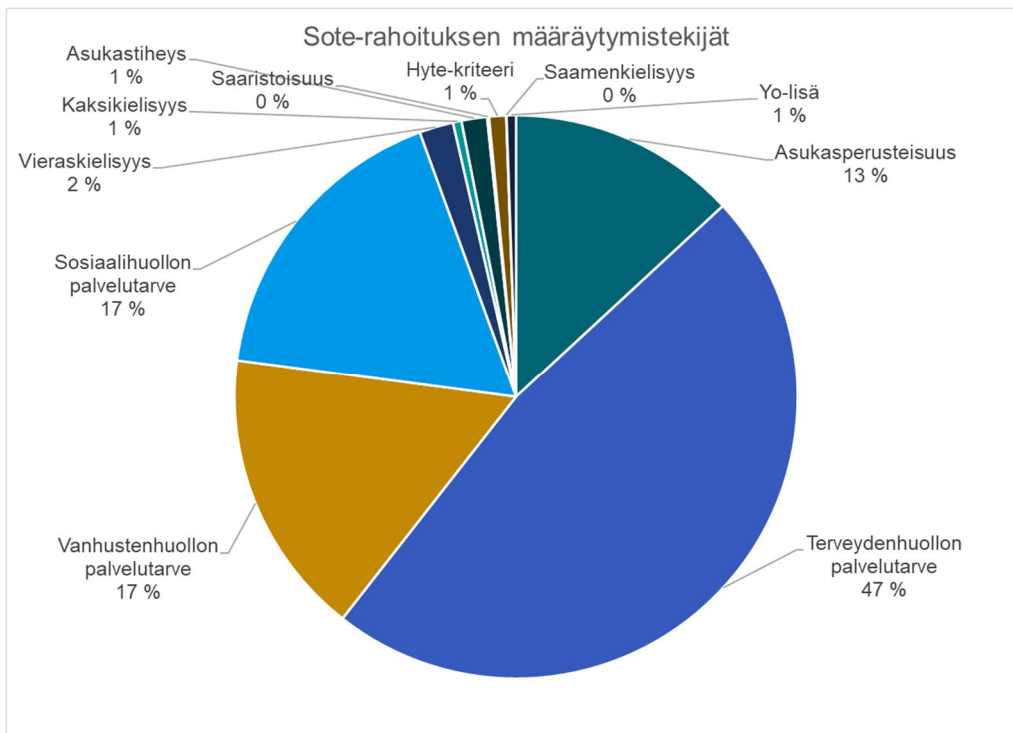
Hyvinvointialue voi tuottaa palveluita itse, yhteistyössä muiden hyvinvointialueiden kanssa, hankkimalla niitä markkinoilta tai asiakkaille annettavien palveluseteleiden kautta.

Valtion rahoitus hyvinvointialueille

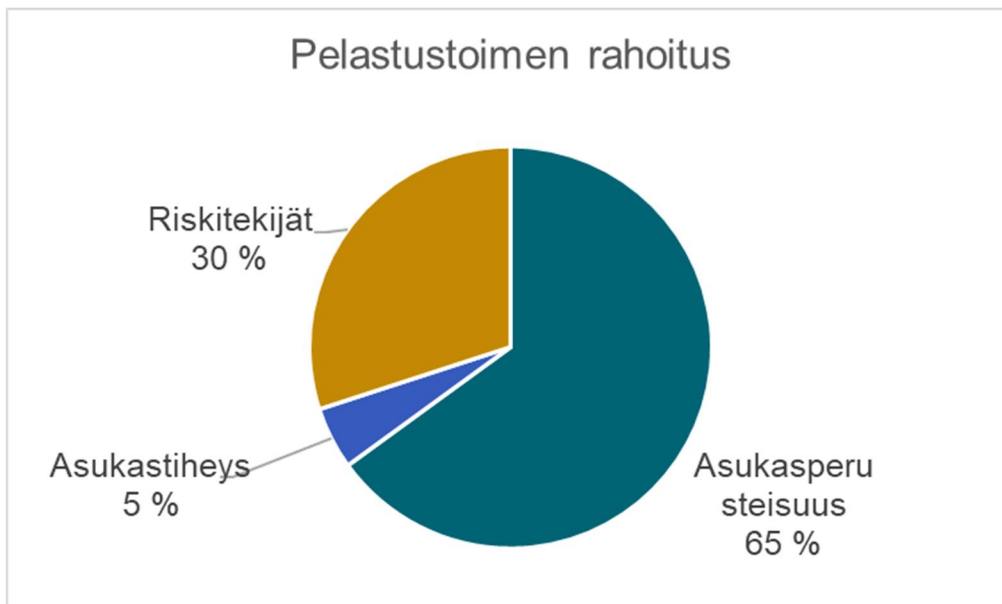
Valtion rahoituksen lähtötason perusteena käytetään hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen käyttökustannuksia, rahoituskustannuksia sekä suunnitelman mukaisia poistoja ja arvonalentumisia.

Käyttökustannuksista vähennetään vuosikohtaisesti hyvinvointialueiden asiakasmaksutulot sekä muut toiminta- ja rahoitustuotot. Valtion rahoitettava osuus pohjautuu nettokustannuksiin (toimintakulut – toimintatuotot = nettokustannukset + poistot).

Valtion rahoitus perustuu hyvinvointialueen asukasmäärään, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöihin, asukastiheyteen, vieraskielisyyteen, kaksikielisyyteen, saaristoisuuteen, saamenkielisyyteen, hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, yo-sairaalaosuuksiin sekä pelastustoimen riskitekijöihin.

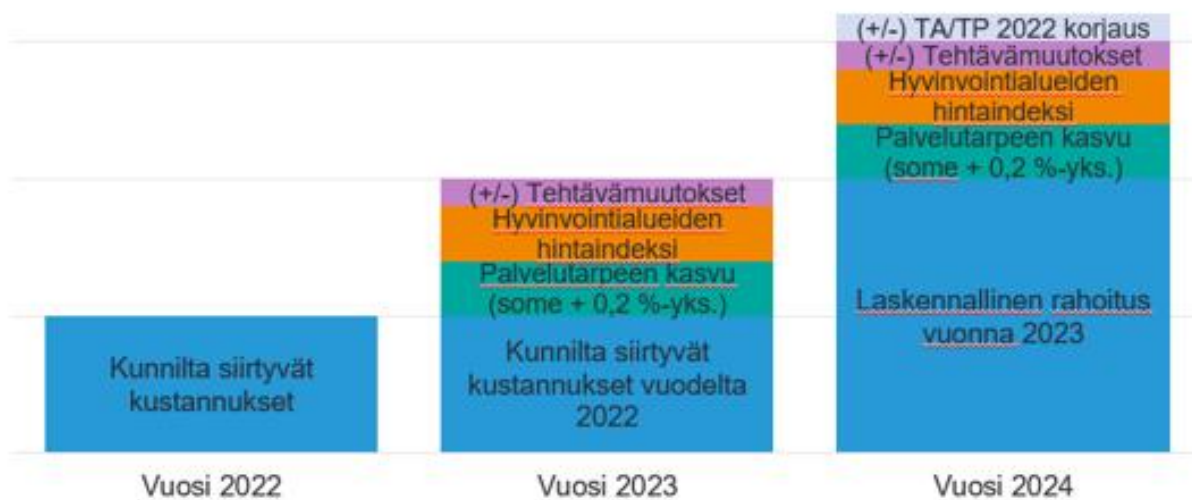
Kuva 1. Sote-rahoituksen määräytymistekijät

Kuva 2. Pelastustoimen rahoituksen määräytymistekijät

Vuoden 2024 rahoituksen määräytyminen

Vuoden 2024 rahoituksen pohjana on kuntien ennakkolisilla tilinpäätöstiedoilla päivitetty hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoitus. Lisäksi vuoden 2024 laskennalliseen rahoitukseen lisätään yliopistosairaalalisää noin 130,6 milj. euroa, joka otetaan huomioon siirtymätasauksissa vuodesta 2024 alkaen. Lopullinen vuoden 2024 rahoituksen taso korjataan vastaamaan kuntien soten ja pelastustoimen vuoden 2022 tilinpäätöstietoja, syksyn hva-indeksin ennustetta sekä valtion vuoden 2024 talousarvion mukaisia uusien ja laajenevien tehtävien rahoitusta.

Palvelutarpeen kasvu

Vuoden 2024 rahoitukseen huomioidaan THL:n laskelmien mukaisesti palvelutarpeen kasvu vuodesta 2023 vuoteen 2024. Palvelutarpeen kasvun arvio on koko maan rahoituksessa 1,25%, mutta Pirkanmaan hyvinvointialueella se on merkittävästi suurempi, 2,26%.

Luvut sisältävät myös määräaikaisen korotuksen. Vuosille 2023-2029 palvelutarpeen arvioitua vuosittaista kasvua korotetaan 0,2 prosenttiyksiköllä hyvinvointialueen rahoitukseen. Määräaikaisella korotuksella vastataan osaltaan esimerkiksi muutoksesta aiheutuviin muutuskustannuksiin.

Hyvinvointialueen hintaindeksi

Vuoden 2024 rahoitukseen huomioidaan lisäksi hintaindeksi, joka kuvaa kustannustason muutosta vuoden 2023 tasosta. Hintaindeksi muodostuu ansiotasoindeksistä, kuluttajahintaindeksistä sekä hyvinvointialuetyönantajan sosiaaliturvamaksun muutoksesta. Alustava arvio hintaindeksin muutoksesta on soten osalta 3,35% ja pelan osalta 3,31%. Hintaindeksi päivittyy vielä syksyllä.

Tehtävämuutosten huomioon ottaminen

Valtion rahoituksen tasoa määritettäessä otetaan täysimääräisesti huomioon hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien laajuuden tai laadun muutos, jos se aiheutuu asianomaista tehtävää koskevasta laista tai asetuksesta, lakiin tai asetukseen perustuvasta valtion viranomaisen määräyksestä tai valtion talousarviosta. Valtion rahoitusta voidaan korottaa tai alentaa tehtävien laajuuden tai laadun muutoksen perusteella. Tehtävämuutoksille varattu rahoitus vuodelle 2024 on 0,6%.

Yliopistosairaalalisä

Uutena sote-rahoituksen määräytymistekijänä vuonna 2024 rahoitukseen huomioidaan yliopistosairaalalisä. Se lisää kokonaisrahoitusta valtakunnallisesti 0,6% ja Pirkanmaan hyvinvointialueella 0,9%

Hyvinvointialueen lisärahoitus

Hyvinvointialue ei voi itsenäisesti ylittää rahoitusta vastaavia kustannuksia, vaikka palvelutarve kasvaisi ennakoidusta, koska hyvinvointialueen rahoitus on vuositasolla kiinteä. Jos kuitenkin rahoituksen taso vaarantaa riittävien sosiaali- ja terveyspalveluiden tai pelastustoimen palveluiden järjestämisen, on hyvinvointialueella mahdollisuus lisärahoitukseen. Mahdollinen lisärahoitustarve myönnetään valtion talousarvioon otettavasta lisämäärärahasta ja edellyttää aina erillistä valtiovarainministeriön asettamaa valmisteluryhmää, jonka johdolla lisärahoituksen edellytyksiä selvitetään.

Valtion rahoituksen maksatus

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus maksaa valtion rahoituksen hyvinvointialueelle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä.

Hyvinvointialueen talousarvio ja -suunnitelma

Aluevaltuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Pirkanmaan hyvinvointialueen taloussuunnitelma sisältää kaksi suunnitteluvuotta talousarviovuoden lisäksi (1+2 vuotta).

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä.

Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Investointiosasta on ilmevä hyvinvointialueen investoinnit.

Hyvinvointialuekonsernin toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävimmät investoinnit on perustuttava investointisuunnitelmaan, jonka toimivaltaiset ministeriöt ovat hyväksyneet.

Hyvinvointialueen investointisuunnitelma

Hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Vuosien 2024–2027 investointisuunnitelmat on ensimmäisen kerran laadittu vuoden 2022 loppuun mennessä ja niitä päivitetään edelleen touko-kesäkuussa 2023.

Hyvinvointialueiden tulee edelleen laatia vuoden 2023 kalenterivuoden loppuun mennessä vuosien 2025-2028 investointisuunnitelmat ministeriöille hyväksyttäväksi.

Investointisuunnitelman tulee sisältää tiedot investoinneista ja investointeja vastaavista sopimuksista. Lisäksi sen tulee sisältää tiedot hyvinvointialueen toimitilojen ja kiinteistöjen sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista. Investointisuunnitelma koskee koko Pirkanmaan hyvinvointialueen konsernia.

Hyvinvointialueen lainanottovaltuus

Valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen lainanottovaltuuden (pitkäaikaiset lainat). Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi. Jos julkisen talouden, valtiontalouden tai hyvinvointialueen rahoitusasema heikentyy merkittävästi, hyvinvointialueen lainanottovaltuutta voidaan pienentää.

Hyvinvointialueen lainanottovaltuus on hyvinvointialueen laskennalliseen lainanhoitokatteeseen perustuvan enimmäismäärän ja tilikauden alun ennakoidun lainamäärän erotus. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennyksien summalla. Laskennallinen lainanhoitokate = $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainamäärä kymmenellä (takaisinmaksuaika 10 vuotta). Lainanottovaltuuden määrää laskettaessa laskennallisen lainanhoitokatteen arvo on yksi. Vuosikatteen arvona käytetään hyvinvointialueen tilikautta edeltävän vuoden talousarvion mukaista arvoa.

Valtioneuvosto voi muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämistä varten kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai

lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin.

2. Rahoituskehys vuodelle 2024

Valtion rahoituskehys Pirkanmaan hyvinvointialueelle vuodelle 2024 täsmentyy lopullisesti vasta loppuvuodesta 2023. Talousarviovalmistelussa käytetään huhtikuussa 2023 julkaistua tietoa, jonka mukaan Pirkanmaan hyvinvointialueen yleiskatteellinen valtionrahoitus vuodelle 2024 olisi 2 299 miljoonaa euroa. Kun rahoituskehys tarkentuu, niin rahoitukseen tehdyt muutokset sisällytetään talousarvioon.

Valtion rahoitus 2 299 miljoonaa euroa koostuu seuraavista eristä.

Vuoden 2024 laskennallinen rahoitus / Pirkanmaa		
Rahoituserä	Pirkanmaa	Muutos%
Sote-rahoitus vuonna 2023	2 098 836 270	
Pela-rahoitus vuonna 2023	47 378 002	
Siirtymätasaus	6 252 737	
Rahoitus yhteensä vuonna 2023	2 152 467 009	
Palvelutarve, sote	47 602 425	2,26 %
HVA-indeksi, sote	70 549 427	3,35 %
HVA-indeksi, pela	1 568 212	3,31 %
Uudet sote-tehtävät yhteensä	12 157 304	0,6 %
Uudet pela-tehtävät yhteensä	0	
Yliopistosairaalaisä	20 363 999	0,9 %
Laskennallinen sote-rahoitus vuonna 2024	2 255 762 162	
Laskennallinen pela-rahoitus vuonna 2024	49 087 340	
Siirtymätasaus	-7 007 378	
Rahoituslain 35 § 8 mom. mukainen lisäys, euroa	766 387	
Laskennallinen rahoitus yhteensä vuonna 2024	2 298 608 510	106,8 %

Rahoituksen kasvu vuodesta 2023 vuodelle 2024 on yhteensä 146 milj. euroa (6,8%). Talousarvioon sisällytettävät uudet lakisääteiset tehtävät koostuvat seuraavista kokonaisuuksista.

Teknisen julkisen talouden suunnitelman mukaiset uudet ja laajenevat tehtävät vuonna 2024	Pirkanmaa
Hoitotakuun toteutus	4 002 560
Hoivahenkilöstön vähimmäismitoituksen (0,7) rahoittaminen	3 879 840
Kansallinen mielenterveysstrategia	165 200
Lastensuojelun vähimmäishenkilöstömitoitus	1 198 880
Oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistaminen	1 151 680
Vammaispalvelujen kokonaisuudistus (invalidivähennys poistamalla)	1 784 160
Sote-valvontalaki (nettomuutos)	-156 704
Laki potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista (nettomuutos)	131 688
Uusien tehtävien rahoitus yhteensä vuonna 2024	12 157 304

Rahoitus on hyvinvointialuetasoisista yleiskatteellista rahoitusta ja se näkyy vain

hyvinvointialuetasolla. Rahoitusta ei jaeta organisaatiossa alemmille tasoille (tehtäväalueet, palvelulinjat).

Hyvinvointialueiden toimintatuotot sekä kaikki kustannukset kohdennetaan palvelulinjoille. Palvelulinjataso on valtuustoon nähden sitova taso. Sitovana tasona on toimintakate eli käytetään ns. nettoperiaatetta.

Talousarviovalmistelua ohjataan kustannustasomuutoksilla. Sote-palvelulinjojen, konsernipalveluiden ja tukipalveluiden kustannukset voivat kasvaa enintään soten HVA-indeksin (3,35 %) mukaisesti verrattuna vuoden 2023 ennusteeseen. Pela voi kasvaa Pelan HVA-indeksillä (3,31 %) verrattuna vuoden 2023 ennusteeseen. Indeksikasvuun tulee sisällyttää lähtökohtaisesti kaikki kustannusnousut. Mikäli indeksivaraus ei riitä, tulee sen ylittävät esitykset tuoda erikseen tasapainotusneuvotteluihin, eikä niitä saa sisällyttää mukaan talousarvioesitykseen ennen erillisiä neuvotteluja ja hyväksyntää. Esitysten toimittamista varten toimitetaan erikseen ohjeet talouspäälliköille.

Talousarviovalmistelu perustuu hyvinvointialueen strategiaan ja strategian toimeenpano-ohjelmaan. Strategian toimeenpano-ohjelman tuottavuustoimenpiteiden vaikutukset tulee sisällyttää täysimääräisesti talousarvioon.

Palvelutarpeen kasvuun ja yo-sairaalisään liittyvät rahoituksen kasvun osatekijät käytetään vuoden 2023 mahdollisen alijäämän kattamiseen, siirtymätasauksen rahoittamiseen sekä mahdollisiin tarkempiin erilliskohdennuksiin syksyllä 2023. Uusien lakisääteisten tehtävien tarkempi jakautuminen palvelulinjoille annetaan sote-joryn jaettavaksi.

Muiden tulojen osalta myynnit ja tuotot suunnitellaan talousarvioon yksiköittäin mahdollisimman realistista arviota käyttäen.

3. Talousarvion toiminnalliset tavoitteet

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategia toimii talousarvion laatimisen perustana. Strategian toimeenpano-ohjelma täsmentää strategiaa ja sen toimenpiteet kytkeytyvät talousarvioon. Talousarvioon asetettavien tavoitteiden on toiminnan, talouden ja henkilöstöasioiden osalta toteutettava hyvinvointialueen strategiaa ja sitä tarkentavia strategisia ohjelmia.

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategia on laadittu vuosille 2023–2025 ja sen neljä kärkiteemaa ovat:

1. Tärkeintä ihminen
2. Yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut
3. Hyvinvoivat työntekijät
4. Yhdessä yhteentoimiva hyvinvointialue

Strategiayksikkö koordinoi Pirkanmaan hyvinvointialueen toiminnallisten tavoitteiden valmistelua ja kokoaa tavoitteet talousarviokirjaan. Talousarviota varten toimitetaan elokuun aikana tekstiosio, jossa kuvataan keskeiset muutokset toimintaympäristössä, lainsäädännössä ja palvelutarpeissa.

Tarkempi ohje tekstien laatimiseen ja palauttamiseen lähetetään kesäkuun aikana.

Talousarvioon sisältyvien lakisääteisten toiminnallisten tavoitteiden valmistelu on aloitettu kevään 2023 aikana. Toiminnalliset tavoitteet käsitellään päätöksenteossa talousarvion muun aikataulun mukaisesti. Lopullisesti toiminnalliset tavoitteet hyväksytään talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Jatkossa toiminnallisiin tavoitteisiin liittyvä ohjeistus toimitetaan strategia@pirha.fi - sähköpostin kautta.

4. Muutokset Pirkanmaan hyvinvointialueen organisaatioon

Vuodelle 2024 kohdistuvista laskentatunnistemuutoksista pyydetään ilmoittamaan palvelulinjoittain kootusti seuraavalla aikataululla:

- 21.4.2023 mennessä ilmoitettiin ne muutokset, joiden haluttiin olevan käytettävissä talousarvion 2024 laadintaan heti laadinnan alkaessa toukokuun alku puolella.
- 15.8.2023 mennessä ilmoitettavat laskentatunnistemuutokset ehtivät 1. TA-luonnosversioon.
- 6.10.2023 mennessä ilmoitettavat muutokset ehtivät vielä lopulliseen talousarvioon 2024.

Kannattaa erityisesti huomioida, että talousarvio laaditaan kustannuspaikkatasolle, joten

oikeiden kustannuspaikkojen käyttäminen alusta lähtien säästää lisätyöltä myöhemmissä vaiheissa. Jos suunnitteilla on merkittäviä kustannuspaikkamuutoksia vuodelle 2024, on suunnittelu syytä tehdä jo keväällä, jos suinkin mahdollista.

Laskentatunnistemuutoksista ilmoitetaan osoitteella talous@pirha.fi. Otsikossa tulee mainita ”Laskentatunnistemuutos TA2024”.

5. Pirkanmaan hyvinvointialueen talousarvioprosessi

Talousarvioprosessin aikataulu

Talousarviosuunnittelu etenee alla olevan vuosikellon mukaisesti. Ensimmäinen luonnosversio talousarviosta laaditaan syyskuun 2023 puoliväliin mennessä. Aluehallitus käsittelee talousarvion marraskuun 2023 aikana ja aluevaltuusto vahvistaa sen joulukuussa 2023.

Tarkempi aikataulu määräpäivineen on liitteenä.

Alla olevasta listauksesta löytyvät tärkeimmät päivämäärät talousarvion laadinnalle.

Ajantasainen talouden aikataulu kaikkine talouden tärkeine päivämäärineen löytyy osoitteesta

<https://intra.pirha.fi/group/quest/talous-aikataulut>.

TA-suunnittelun tärkeät päivät

touko-kesäkuu

8.5.	FPM Talsu aukeaa talousarviosuunnittelulle
22.5.	Aluehallitus päättää Talousarvion suunnitteluohjeesta
5.6.	Aluevaltuuston TA-seminaari (tavoitteiden käsittely)
8.6.	Tukipalveluiden sisäiset tarjoukset valmiit
12.6.	Muut sisäiset tarjoukset valmiit
12.-22.6.	Vuoropuhelu sisäisistä tarjouksista
	Jaostojen, valiokuntien ja vaikuttamistoimielinten TA2024 tavoitteiden toimitin-käsittely
	TA2024 tavoitteiden YT-käsittely

elokuu

15.8.	Muutosehdotukset laskentatunnisteisiin v. 2024
31.8.	Tukipalveluiden ja SO:n talousarviot valmiit

syyskuu

12.9.	TA2024 1. versio valmis palvelulinjoilla
15.9.	TA2024 1. versio valmis kokonaisuudessaan
19.9.	TA2024 1. versio Pirhan joryyn

lokakuu

2.10.	Aluevaltuuston TA- ja strategiaseminaari
3.-6.10.	Ylimmän johdon neuvottelut tehtävääalueiden kanssa (TA tasapainotus)
6.10.	Muutosehdotukset laskentatunnisteisiin v. 2024
9.10.	TA-luonnos Aluehallitukselle tiedoksi
11.10.	Tukipalveluiden ja SO:n tasapainotettu TA valmis
23.10.	Tasapainotettu TA valmis kokonaisuudessaan
24.10.	TA-dokumentin materiaalin toimitus (toimintasuunnitelmat, tavoitteet, talous, HR)
31.10.	TA-dokumentti valmis

marras-joulukuu

	Käyttösuunnitelman laatiminen FPM Talsussa
7.11.	TA-dokumentti ja Osavuositarkastus 1-9.2023 Pirhajory
20.11.	TA-dokumentti ja hinnasto sekä Osavuositarkastus 1-9.2023 Aluehallituksessa
4.12.	TA-dokumentti Aluevaltuustossa
29.12.	FPM Talsu Käyttösuunnitelma valmis
tammi.24	Vuosisuunnitelma 2024 Aluehallitukseen: KS2024, tavoitteiden toteuttamisen suunnitelmat, toiminnan suunnittelu alatasolle

Talousarvion valmistelutaso

Talousarviodokumentissa esitetään tehtävääalue-, palvelulinja- sekä toimialuetasot, joista palvelulinjataso on sitova toimintakatteen tasolla (nettositova). Pirkanmaan hyvinvointialueen talousarvio suunnitellaan FPM Talsu –taloussuunnittelujärjestelmään.

Pirkanmaan hyvinvointialueella talousarvio valmistellaan kustannuspaikkatasolle. Ne vastuualueet, jotka eivät pysty toteuttamaan talousarviosuunnittelua suoraan vastuuyksiköidensä kustannuspaikoille, voivat käyttää suunnittelussa apuna ns. vastuualuetasoista talousarviokustannuspaikkaa, jolle kirjaavat koko vastuualueen talousarvion yhteensä. Tämä vain talousarviovaiheessa käytössä oleva kustannuspaikka tulee tyhjentää käyttösuunnitelmaa laadittaessa varsinaisen toiminnan kustannuspaikoille. Uuden talousarviokustannuspaikan käyttöönotosta tulee sopia lähettämällä sähköpostia osoitteeseen talous@pirha.fi.

Talousarvion laadinnassa noudatetaan Pirkanmaan hyvinvointialueen tilikartan mukaista tilitasoista suunnittelua. Mikäli se ei ole mahdollista, voi talousarvioerät suunnitella tilikartassa myös mille tahansa tiliryhmän tileistä. Jos erää ei ole suunniteltu tilikohtaisesti talousarviovaiheessa, se tulee tehtäväksi loppuvuodesta 2023 käyttösuunnitelmaa laadittaessa.

Huomioitavat muutokset kustannusten ja tuottojen budjetointitavassa

Vuoden 2023 käytännöstä poiketen potilasvahinkovakuutusmaksut budjetoidaan Strateginen ohjaus ja järjestäminen -tehtäväalueelle, mistä ne vyöryvät kaiken palvelutoiminnan kustannuksiksi ulkoisten toimintakulujen suhteessa.

Sisäisten erien suunnittelu

Tukipalvelut –organisaatio laatii tarjouksen palveluitaan käyttäville ostajille myytävistä eristä. Sen jälkeen myyjät ja ostajat neuvottelevat sisäisestä kaupasta tarvittaessa. Kun sisäisen kaupan tasosta on suunnitelma, kirjataan sisäiset myynnit taloussuunnittelujärjestelmään myyjäorganisaation toimesta sekä myyjän että ostajan talousarvioissa nähtäväksi.

Myös muiden organisaatio-osien keskenään käymä sisäinen kauppa tiedotetaan myyjän toimesta ostajaorganisaatiolle ja siitä neuvotellaan myös tarvittaessa.

Sisäisten erien suunnittelussa käytetään tilikartan sisäisten erien tilejä. Kun myynti kirjataan tiliparin myyntitilille, tulee se ostajalla näkyviin tiliparin ostotilillä:

30701	Sisäinen, asiakaspalvelu	44701	Sisäinen, asiakaspalvelu
30702	Sisäinen, hallintopalvelu	44702	Sisäinen, hallintopalvelu
30703	Sisäinen, hoitosuoritteiden myynnit	44703	Sisäinen, hoitosuoritteiden ostot
30704	Sisäinen, kiinteistöt ja tilat	44704	Sisäinen, kiinteistöt ja tila
30705	Sisäinen, konsultaatioiden myynnit	44705	Sisäinen, konsultaatioiden ostot
30706	Sisäinen, kuvantaminen	44706	Sisäinen, kuvantaminen
30713	Sisäinen, lääkkeet	45331	Sisäinen, lääkkeet
30707	Sisäinen, ruokahuolto	44707	Sisäinen, ruokahuolto
30708	Sisäinen, sairaalahuolto	44708	Sisäinen, sairaalahuolto
30709	Sisäinen, tietohallinto ja teknologia	44709	Sisäinen, tietohallinto ja teknologia
30710	Sisäinen, vaatehuolto	44710	Sisäinen, vaatehuolto
30711	Sisäinen, välinehuolto	44711	Sisäinen, välinehuolto
30712	Sisäinen, muut palvelumyynnit	44712	Sisäinen, muut palveluostot
30715	Sisäinen, muut aineet ja tarvikkeet	46001	Sisäinen, muut aineet ja tarvikkeet
30716	Sisäinen, muut myyntituotot	49401	Sisäinen, muut kulut
30717	Sisäinen, työpanos myyntituotot	44713	Sisäinen, työpanos
34714	Sisäinen, vuokrat	48201	Sisäinen, vuokrat

Organisaation sisäiset vyörytykset talousarviossa

Pirkanmaan hyvinvointialueella vyörytetään Strateginen ohjaus ja järjestäminen -tehtäväalueen sekä Sote-johdon ja integraatiotoiminnan nettokustannukset edelleen varsinaisen toiminnan yksiköille. Hyvinvointialueen vyörytyserät lisätään kullekin palvelulinjalle keskitetysti

talousohjauksen toimesta.

Toisin kuin v. 2023 Tukipalveluiden osalta vyörytystä ei tehdä, sillä tukipalveluiden tulee sisällyttää sisäisten palveluiden hintoihin kaikki kustannuksensa, myös organisaatiolle vyöryvät Strateginen ohjaus ja järjestäminen -organisaation kustannukset.

Palvelulinjoilla, toimialueilla ja vastuualueilla olevat yhteiset ja hallinnolliset kustannuspaikat vyörytetään nolllille, jotta kaikki kustannukset kohdistuvat varsinaiseen toimintaan.

FPM Talsu -järjestelmällä vyörytettäessä käytetään ajurina budjetoituja ulkoisia toimintakuluja.

Investointien esittäminen

Tarpeet tulevan investointikauden investoinneista on kerätty E-lomakkeella alku vuodesta 2023. Investoinnit käsitellään Aluevaltuustossa jo kesäkuussa 2023.

Taloussuunnitelman koostaminen

Pirkanmaan hyvinvointialue laatii keskitetysti taloussuunnitelman vuosille 2025-2026 vuoden 2024 talousarvioon pohjautuen. Taloussuunnitelma tasapainotetaan syksyllä.

Toimintasuunnitelman laatiminen

Pirkanmaan hyvinvointialueen toimintasuunnitelmat laaditaan yksiköissä syksyllä 2023 ja ne toimitetaan talousarviodokumenttiin liitettäväksi taloussuunnitteluohjeen aikataulun mukaisesti. Tietojen toimittamisesta tulee erillinen pyyntö talouspäälliköille.

Käyttösuunnitelman laatiminen

Hyväksytyn talousarvion pohjalta laaditaan 29.12.2023 mennessä käyttösuunnitelma, jossa tarvittaessa tarkennetaan laadittua talousarviota kustannuspaikka- ja tilitasoilla.

6. Henkilöstösuunnittelu ja palkkabudjetointi

Henkilöstösuunnittelu perustuu hyvinvointialueen strategiaan, strategian toimeenpano-ohjelmaan ja henkilöstöohjelmaan. Henkilöstöohjelma on henkilöstöä koskeva strateginen ohjausasiakirja, joka tukee strategiaa ja viestii henkilöstöä koskevat keskeiset strategiset linjaukset, tavoitteet ja toimenpiteet valtuustokaudelle 2023-2025. Se tuottaa suuntaviivat henkilöstöjohtamiselle sekä määrittelee perustan johtamisen ratkaisuille ja päätöksille sekä ennakoii henkilöstöä koskevia ilmiöitä sekä lainsäädännön, toimintaympäristön ja työelämän muutoksia. Henkilöstöohjelman strategiset kärkiteemat ovat: teemme merkityksellistä työtä ja arvostamme toisiamme ja asiakkaitamme, oikeat ihmiset oikeilla paikoilla, kehitymme työssä – kehitymme yhdessä ja hyvä ammattimainen johtaminen kuuluu kaikille. Strateginen henkilöstösuunnitelma on keskeinen henkilöstöön liittyvä dokumentti, joka pohjautuu henkilöstöohjelmaan.

Henkilöstösuunnittelussa tulee huomioida toimintaympäristön keskeiset muutokset, kuten palvelutarpeen kasvu, henkilöstömitoitus, henkilöstöpula, rahoitus ja lainsäädäntö sekä kriittisimmät ja eniten kustannushyötyä tuottavat tavoitteet. Henkilöstön saatavuus, riittävyys ja pysyvyys ovat kriittisiä tekijöitä, jotta hyvinvointialue pystyy menestymään muuttuvassa toimintaympäristössään.

Strategisen kärjen 3. Hyvinvoivat työntekijät, kriittisimmät ja eniten kustannushyötypotentialiaalia tuottavat tavoitteet ovat:

- työntekijät valitsevat Pirkanmaan hyvinvointialueen ja suosittelevat sitä,
 - saatavilla olevat henkilöstöressurit ja -voimavarat on kohdistettu siten, että työntekijöillä on edellytykset onnistua työssään sekä
 - työntekijät ovat tyytyväisiä työhönsä, työyhteisöön ja mahdollisuuksiinsa.
- Kustannushyötypotentialiaali.

Strategian toimeenpano-ohjelmassa oletuksena on, että kustannuskehityksessä tulee saavuttaa noin 2 %:n pysyvä tuottavuusparannus 2023 - 2025, joka on keskimäärin noin 20M€ vuodessa. Oletuksena on myös, että palkkojen indeksikasvu sekä palkkaharmonisaatio tulee kasvattamaan henkilöstökuluja 133M€ tällä aikavälillä, kun nykyinen henkilöstömäärä pysyy vakiona.

Henkilöstöressurit suunnitellaan palvelulinjoittain talousarvioon realistisesti siten, että henkilöstökulut pystytään kattamaan palvelulinjalle osoitetulla rahoituksella.

Henkilöstöressurssien suunnittelun lähtökohtana on vuoden 2023 toteuma. Henkilöstöressurseja voidaan lisätä esim. ostopalveluista omaksi toiminnaksi siirtämällä tai muulla kulurakenteen muutoksella. Resurssia voidaan uudelleen kohdentaa sisäisillä järjestelyillä. Henkilöstövajetta ei

voida hoitaa pelkästään rekrytoimalla uusia työntekijöitä, vaan tarvitaan tietoon perustuvaa resurssien vaikuttavaa kohdentamista sekä toiminta- ja palvelumallien sekä työnkuvien uudistamista.

Uudet virat ja tehtävät, virka- ja tehtävämuutokset sekä virka- ja tehtäväsiirrot

Uudet ja lakkautettavat virat ja tehtävät, palkkabudjetin siirrot sekä virka- ja tehtävämuutokset esitetään henkilöstöresurssien suunnittelulomakkeella. Mikäli palkkarahaa ei ole budjetoitu, on tehtävä perusteltu esitys henkilöstöresurssien suunnittelulomakkeen kautta. Näitä eriä ei syötetä FPM:n palkkabudjetointiin vaan tallennus tehdään keskitetysti HR-controllereiden toimesta.

Nykytilan kartoitus

Nykytilan tarkistuksen yhteydessä tarkistetaan, että kaikille tehtäville on budjetoitu palkkaraha. Avoimien täyttämättömien tehtävien osalta esihenkilöiden tulee arvioida palkkarahat. Mikäli palkkavarauks on edellisenä vuonna toteutunut ostopalveluihin (vuokratyövoima) tulee vastaavasti ostopalveluihin varattua määrärahaa pienentää. Strategisena tavoitteena on vahvistaa vakinaista omaa varahenkilöstöä ja vastaavasti vähentää lyhytaikaisten sijaisten ja vuokratyövoiman käyttöä. Budjetoinnin yhteydessä näitä pitää tarkastella kokonaisuutena.

Osaaminen

Henkilöstön osaamisen kehittäminen suunnitellaan strategiatavoitteiden ja toiminnallisten muutosten mukaisesti. Kullakin toimialueella tehdään talousarviovaraus ulkopuolista täydennyskoulutusta varten.

Täydennyskoulutukseen suositellaan käytettävän vähintään 1 % palkkamenoista, josta tarkan suunnitteluvaramuksen alueet suunnittelevat itsenäisesti omaan talousarvioonsa sovitettuina.

Työhyvinvointi

Henkilöstöjaostossa linjataan vuoden 2024 henkilöstöetuuksista vasta myöhemmin syksyllä. Henkilöstöetujen ja tyhy-toiminnan suunnitteluvaramukset tehdään yksikön omaan talousarvioon.

Vuoden 2024 talousarviovalmistelussa varaudutaan seuraaviin henkilöstöetuihin:

- liikunta-, kulttuuri-, työmatka- ja hyvinvointietu budjetoidaan 200 euroa/työntekijä (tilille 4469 Muut palveluostot)
- merkkipäivien huomioiminen 50 vuotta ja 60 vuotta 150 euroa/henkilö, eläkelahja 300 euroa/henkilö (tilille 4030 muut palkkiot)
- työnantajan osuus lounasedusta 25 % laskennallisesti max (550 euroa/henkilö/vuosi, josta budjetoiva yksikkö arvioi yksikön oikean tason (tilille 4412 Ravitsemuspalvelut)
- kahvit, teet, maidot/kauramaidot enintään 25 euroa/henkilö (tilille 4520 Elintarvikkeet)

Lisäksi suunnitteluvaiheessa tyhy-toimintaan varataan laskennallisesti noin 50 €/ työntekijä (tilille 4469 Muut palveluostot).

Virvan tukemiseen budjetoidaan 20 euroa /henkilö keskitetysti HR:n toimesta.

Valmistelussa huomioidaan Pirkanmaan hyvinvointialueen työsuojelun ja työhyvinvointiohjelma vuosille 2023-2025.

Palkat

Talousarviovalmistelussa varaudutaan virka- ja työehtosopimusten nojalla toteutettavien sopimuskorotusten maksamiseen, palkkaharmonisointiin ja uuden palkkausjärjestelmän käyttöönottoon.

Hyvinvointialueella palkankorotusvaikutus KT:n arvion mukaan on kaikkiaan 6,39 %, josta vuositasolla vaikutus palkkakustannustasoon kokonaisuudessaan on noin 4,6 % vuonna 2024. Palkkabudjetointiohjelmassa palkankorotukset kohdennetaan sopimusryhmittäin HR:n toimesta. Palkkabudjetointipohjalla on jo näkyvissä laskennalliset korotukset kuukausitasolla, eikä niitä tule uudelleen huomioida.

Palkkabudjetti suunnitellaan kustannuspaikoittain ja lisäksi mahdollisuus on suunnitella se myös kohde ja projektitasolla. Budjetointi laaditaan henkilötasolla vakituisten ja määräaikaisten osalta. Tarkkuustasona varsinainen palkka. Sijaismäärärahat, vuokratyövoima (tilille 4346 Työvoiman vuokraus) sekä erilaiset maksettavat korvaukset ja lisätyöt arvioidaan ja budjetoidaan kokonaisuutena kustannuspaikoittain.

Strategisena tavoitteena on vähentää lyhytaikaisten sijaisten ja vuokratyövoiman käyttöä ja vahvistaa vakinaista omaa varahenkilöstöä. Budjetoinnin yhteydessä näitä pitää tarkastella kokonaisuutena. Jos käytetään toisen yksikön varahenkilöstöä, on henkilöstösuunnittelussa huomioitava, ettei palkkavarausta tehdä kaksinkertaisena.

Lomapalkkavelan muutokseen arvioidaan olevan 0,75 % palkkasummasta.

Henkilösivukulut

Henkilösivukulut suunnitellaan toistaiseksi 24,46 % palkoista. Henkilösivukuluprosentin muutoksista ilmoitetaan erikseen.

7. Palveluiden myyntihinnastojen muodostaminen

Hyvinvointialueiden välisen laskutuksen ja täyskustannushintoihin perustuvan laskutuksen hinnastot muodostetaan omakustannushintaperusteisiksi. Erikoissairaanhoidon osalta noudatetaan myös jatkossa aiemmin muodostettua DRG-hinnastoa. Hinnoittelussa käytetään apuna syksyllä 2023 käyttöönotettavaa kustannuslaskentajärjestelmää mahdollisuuksien mukaan. Täysimääräisesti kustannuslaskentajärjestelmä on käytettävissä hinnoitteluun vasta v. 2024.

Lisätietoja

Taloussuunnitteluun liittyen

Taloussuunnittelujohtaja Mikko Hannola, mikko.hannola@pirha.fi, puh. 040 572 5584

Taloussuunnittelupäällikkö Leena Gabrielsson, leena.gabrielsson@pirha.fi, puh. 040 729 7317

Palkkabudjetointiin liittyen

Kehittämispäällikkö Anne Markkula, anne.markkula@pirha.fi, puh. 044 486 1619